

Oponentní posudek na diplomovou práci Zdeňka Volfa
„Vývoj institutu státního občanství v československých ústavních dějinách“

Diplomová práce je předložena o rozsahu 69 stran vlastního textu, dále je opatřena přehledem obsahu, seznamem použité literatury a německojazyčným resumé.

Autor člení obsah práce do pěti kapitol, v nichž podává chronologický výklad vývoje ústavní a zákonné úpravy československého státního občanství v jednotlivých etapách ústavního vývoje Československa, konkrétně v letech 1918 – 1937 (kap. 2.), 1938-1947 (kap. 3), 1948 – 1967 (kap. 4.) a 1968 – 1992 (kap. 5.). Takto provedená periodizace však není zcela přesná, neboť roky 1937 ani 1967 nejsou z hlediska právní úpravy státního občanství (i ústavních změn) nijak významné. Obecně lze k těmto kapitolám, které tvoří těžiště práce, poznamenat, že se v nich někdy až příliš místa věnuje obecným otázkám čl. ústavního vývoje (např. okolnostem vzniku a zániku státu, přijetí ústav apod.) na úkor podrobnější analýzy státoobčanských předpisů, zejména pokud jde kupř. o důvody jejich přijetí či změn atd. Tento přístup však nevede k tomu, že by autor ztrácel ze zřetele téma své práce, které po stránce popisu vývoje právní úpravy na úseku státního občanství v zásadě zcela vyčerpává.

V první kapitole se diplomant věnuje obecné charakteristice pojmu státního občanství jako typického institutu vnitrostátního práva s jeho moderními aspekty v právu mezinárodním a dopady v právu Evropské unie. V rámci druhé až páté kapitoly pak popisuje úpravu státního občanství v jednotlivých úsecích čl. historie jak na úrovni ústavní a zákonné úpravy, tak i mezinárodních smluv, jimiž bylo Československo vázáno (popř. po určitou dobu i ČR).

V zásadě se přitom věnuje všem hlavním vnitrostátním i mezinárodním pramenům právní úpravy, ačkoli některé prováděcí předpisy pomíjí: např. v oddílu 2.3.2.3. se nezmiňuje o vyhlášce č. 492/1920 Sb., o počátku účinnosti ústavního zákona ze dne 9. dubna 1920, č. 236 Sb. z. a n., o státním občanství a právu domovském, ani o nařízení vlády č. 160/1921 Sb. z. a n., o prodloužení opční lhůty stanovené v § 4, č. 4 téhož ústavního zákona; v oddílu 3.2.2. se nezmiňuje o vyhlášce č. 51/1945 Sb., o lhůtě k podávání žádostí o vrácení československého státního občanství pro manželky a děti československých státních občanů či o dekretu č. 71/1945 Sb., o pracovní povinnosti osob, které pozbyly československého státního občanství.

Pokud se práce věnuje československému státnímu občanství a popisuje v subkapitole o době nesvobody též vývoj v Protektorátu Čechy a Morava (3.1.2.), mohla by být alespoň povšechná zmínka učiněna také o úpravě státního občanství na území tehdejšího slovenského státu. Určitá pozornost by mohla být v práci zaměřena rovněž na problematiku prokazování státního občanství, která je i v čl. právním vývoji velmi zajímavá: vedle zákonné úpravy viz např. vyhlášku č. 225/1926 Sb., o průkazu o státním občanství republiky Československé, vyhlášku č. 1/1948 Ú.I., kterou se vydávají směrnice k pojmům československého státního občanství a národnosti pro účely zápisu do stálých seznamů voličských, zákon č. 75/1957 Sb., o občanských průkazech (zrušený až stejnojmenným zákonem č. 328/1999 Sb.) atd.

Závěr: Předložená diplomová práce Zdeňka Volfa splňuje formální i obsahové požadavky kladené na práce tohoto druhu. Přináší základní, současně však na úrovni ústavní, zákonné a mezinárodní úpravy vyčerpávající přehled o vývoji institutu čl. státního občanství. Svým zpracováním prokazuje diplomantovu orientaci v zadaném tématu a jeho schopnost analýzy právních předpisů za použití odborné literatury. Vznesené připomínky zásadně nesnižují její celkovou úroveň a mohou být předmětem rozpravy u ústní obhajoby, k níž tuto práci **doporučuji.**

V Praze dne 13. května 2009

JUDr. Radovan Suchánek, Ph.D.